



URZĄD STATYSTYCZNY  
W BYDGOSZCZY

## BUDŻETY GOSPODARSTW DOMOWYCH W WOJEWÓDZTWIE KUJAWSKO-POMORSKIM W 2011 R.

www.stat.gov.pl/bydgosz

OPRACOWANIA SYGNALNE

Bydgoszcz, październik 2012 r.

Badanie budżetów gospodarstw domowych pełni ważną rolę w analizach poziomu życia ludności (również na poziomie województwa); jest jedynym źródłem informacji o dochodach, wydatkach, spożyciu ilościowym żywności oraz o wyposażeniu gospodarstw domowych w dobra trwałego użytkowania. Badanie prowadzone jest metodą reprezentacyjną, która daje możliwość uogólnienia (z określoną precyzją) uzyskanych wyników na wszystkie gospodarstwa domowe w kraju. Prezentowane w opracowaniu wyniki z badania ustalono na podstawie oświadczeń osób biorących w nim udział.

Podstawową kategorią ekonomiczną – mającą decydujący wpływ na warunki życia gospodarstwa domowego – jest dochód rozporządzalny, który przeznaczany jest na wydatki oraz przyrost oszczędności.

### PODSTAWOWE POJĘCIA

**Dochód rozporządzalny** jest to suma bieżących dochodów gospodarstwa domowego z poszczególnych źródeł pomniejszona o zaliczki na podatek dochodowy od osób fizycznych płacone przez płatnika w imieniu podatnika (od dochodów z pracy najemnej oraz od niektórych świadczeń z ubezpieczenia społecznego i świadczeń pomocy społecznej), o podatki od dochodów i własności płacone przez osoby pracujące na własny rachunek, w tym przedstawiciele wolnych zawodów i osób użytkujących gospodarstwo indywidualne w rolnictwie oraz o składki na ubezpieczenia społeczne i zdrowotne. W skład dochodu rozporzadzalnego wchodzi dochody pieniężne i niepieniężne, w tym spożycie naturalne (towary i usługi konsumpcyjne pobrane na potrzeby gospodarstwa domowego z gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie bądź działalności gospodarczej na własny rachunek) oraz towary i usługi otrzymane nieodpłatnie. Dochód rozporządzalny przeznaczony jest na wydatki oraz przyrost oszczędności. Składają się na niego:

- dochód z pracy najemnej,
- dochód z gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie,
- dochód z pracy na własny rachunek poza gospodarstwem indywidualnym w rolnictwie, z wykonywania wolnego zawodu,
- dochód z tytułu własności,
- dochód z wynajmu nieruchomości,
- świadczenia z ubezpieczeń społecznych,
- świadczenia pomocy społecznej,
- pozostały dochód (w tym dary i alimenty).

**Dochód do dyspozycji** jest to dochód rozporządzalny pomniejszony o pozostałe wydatki. Dochód do dyspozycji przeznaczony jest na wydatki na towary i usługi konsumpcyjne oraz przyrost oszczędności.

**Wydatki** obejmują wydatki na towary i usługi konsumpcyjne oraz pozostałe wydatki.

**Wydatki na towary i usługi konsumpcyjne** przeznaczone są na zaspokojenie potrzeb gospodarstwa domowego. Obejmują one towary zakupione za gotówkę, również przy użyciu karty płatniczej lub kredytowej, na kredyt, otrzymane bezpłatnie oraz spożycie naturalne (towary i usługi konsumpcyjne pobrane na potrzeby gospodarstwa domowego z działalności rolniczej bądź działalności gospodarczej na własny rachunek). Towary konsumpcyjne obejmują dobra nietrwałego użytkowania (np. żywność, napoje, lekarstwa), półtrwałego użytkowania (np. odzież, książki, zabawki) i trwałego użytkowania (np. samochody, pralki, lodówki, telewizory).

**Pozostałe wydatki** składają się z:

- darów przekazanych innym gospodarstwom domowym i instytucjom niekomercyjnym,
- niektórych podatków, w tym podatku od spadków i darowizn, podatku od nieruchomości, opłaty za wieczyste użytkowanie gruntu,
- zaliczek na podatek od dochodów osobistych oraz składek na ubezpieczenia społeczne płaconych samodzielnie przez podatnika,
- pozostałych rodzajów wydatków nieprzeznaczonych bezpośrednio na cele konsumpcyjne, w tym strat pieniężnych, odszkodowań za wyrządzone szkody.

**Spożycie** artykułów żywnościowych w gospodarstwach domowych obejmuje artykuły zakupione za gotówkę, również przy użyciu karty płatniczej lub kredytowej i na kredyt, otrzymane nieodpłatnie oraz pobrane z gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie bądź z prowadzonej działalności gospodarczej na własny rachunek (spożycie naturalne). Za moment spożycia artykułów żywnościowych przyjmuje się moment ich pozyskania przez gospodarstwo domowe.



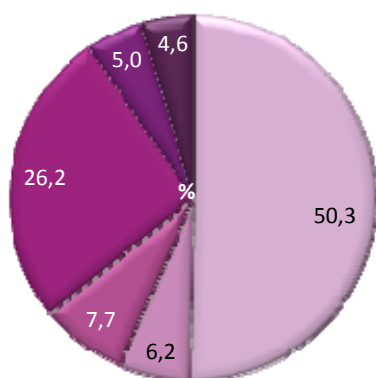
## DOCHODY I WYDATKI

W 2011 r. w województwie kujawsko-pomorskim badanie budżetów objęło 1961 **gospodarstw domowych**. **Przeciętna liczba osób** w badanych gospodarstwach w Kujawsko-Pomorskim wyniosła w analizowanym roku 2,91, tj. *średnio o 0,04 osoby więcej niż przeciętnie w kraju*.

TABL. 1. Gospodarstwa domowe

WYSZCZEGÓLNIENIE	Kraj	Kujawsko-Pomorskie	Polska = 100
Liczba zbadanych gospodarstw domowych .....	37375	1961	5,2
Przeciętna liczba osób w gospodarstwie domowym .....	2,87	2,91	101,4
w tym:			
pracujących .....	1,13	1,10	97,3
pobierających świadczenia z ubezpieczeń społecznych i świadczeń pozostałych .....	0,81	0,88	108,6
w tym:			
emerytury lub renty .....	0,69	0,69	100,0
pozostających na utrzymaniu .....	0,86	0,85	98,8

Odnotowano również spadek dochodów ze świadczeń pozostałych – o 7,38 zł (o 11,8%). Wzrosły dochody ze świadczeń z ubezpieczeń społecznych – o 37,21 zł (o 14,7%) oraz z pracy najemnej – o 16,08 zł (o 3,0%).

**Struktura dochodu rozporządzalnego w 2011 r.**

Dochód:

- z pracy najemnej
- z gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie
- z pracy na własny rachunek
- ze świadczeń z ubezpieczeń społecznych
- ze świadczeń pozostałych
- z innych źródeł

**Dochód do dyspozycji** przypadający na 1 mieszkańca w województwie wyniósł w 2011 r. średnio 1073,11 zł, co oznacza spadek o 48,46 zł (o 4,3%) w stosunku do 2010 r. i był niższy niż w kraju o 110,55 zł, czyli o 9,3%.

W analizowanym roku przeciętne gospodarstwo domowe w województwie kujawsko-pomorskim **rozporządzało miesięcznym dochodem** wynoszącym średnio 1108,94 zł/osobę. *Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę w województwie kujawsko-pomorskim był niższy od notowanego w kraju o 118,01 zł, tj. o 9,6%*. W ujęciu nominalnym był on o 4,3% niższy (o 49,55 zł) od analogicznego poziomu dochodu sprzed roku. Najbardziej (w ujęciu kwotowym) zmniejszył się dochód z gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie – o 27,46 zł (o 28,7%) i z pracy na własny rachunek – o 16,67 zł (o 16,4%).

**Dochód rozporządzalny gospodarstwa domowego**

w największym stopniu tworzą dochody z pracy najemnej – w 2011 r. ich udział w dochodzie rozporządzalnym wyniósł w województwie kujawsko-pomorskim 50,3% (w kraju 54,4%) oraz dochody ze świadczeń z ubezpieczeń społecznych – 26,2% (w kraju 25,2%). W porównaniu z dochodami gospodarstw domowych osiągniętymi w 2010 r. w województwie zwiększył się udział dochodu z ubezpieczeń społecznych (o 4,3 p.proc.) oraz z pracy najemnej (o 3,5 p.proc.), a zmniejszył się udział dochodu z gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie (spadek o 2,1 p.proc.), z pracy na własny rachunek (o 1,1 p.proc.) oraz ze świadczeń pozostałych (o 0,4 p.proc.).

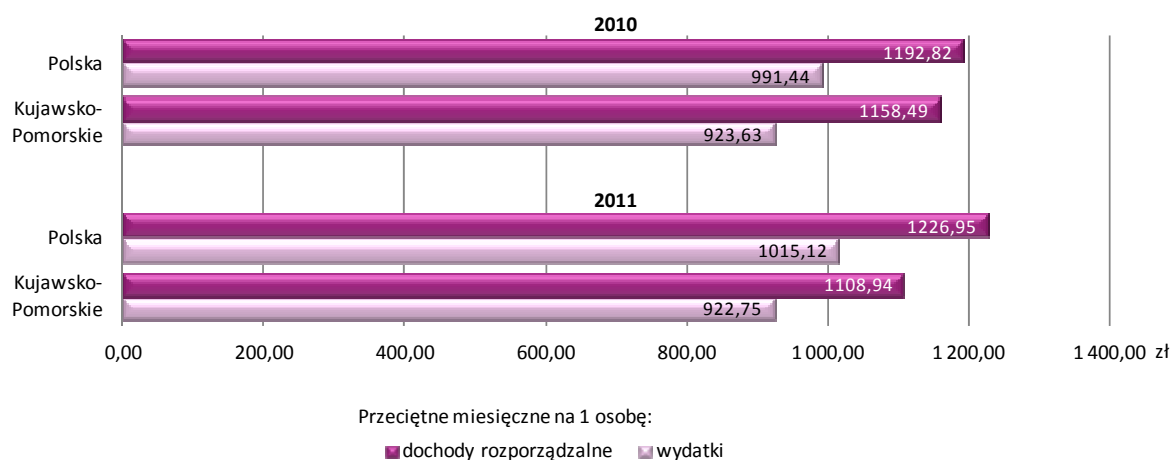
Udział dochodów z pracy na rachunek własny był w województwie kujawsko-pomorskim o 1,2 p.proc. niższy niż w kraju i wyniósł 7,7%, z gospodarstw indywidualnych w rolnictwie o 2,5 p.proc. wyższy niż w kraju i wyniósł 6,2%, ze świadczeń z pomocy społecznej – o 1,7 p.proc. wyższy niż w kraju i wyniósł 5,0%.



TABL. 2. Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę w gospodarstwach domowych

WYSZCZEGÓLNIENIE	Polska		Kujawsko-Pomorskie		
	w złotych	2010=100	w złotych	Polska=100	2010=100
<b>Ogółem</b> .....	<b>1226,95</b>	<b>102,9</b>	<b>1108,94</b>	<b>90,4</b>	<b>95,7</b>
w tym dochód do dyspozycji .....	1183,66	103,2	1073,11	90,7	95,7
w tym:					
z pracy najemnej .....	667,03	104,8	557,76	83,6	103,0
z gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie .....	44,61	88,7	68,21	152,9	71,3
z pracy na własny rachunek .....	109,01	99,8	84,86	77,8	83,6
ze świadczeń z ubezpieczeń społecznych .....	309,41	104,2	290,86	94,0	114,7
ze świadczeń pozostałych .....	39,45	98,6	55,05	139,5	88,2

**Budżety gospodarstw domowych**

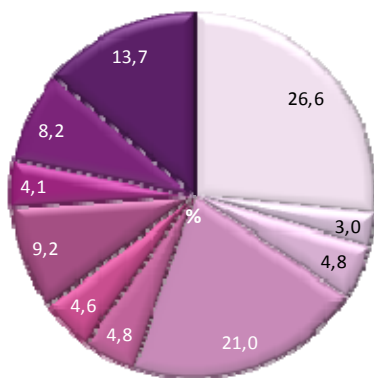


W 2011 r. **przeciętne miesięczne wydatki gospodarstwa domowego** w województwie kujawsko-pomorskim w przeliczeniu na 1 osobę kształtowały się na poziomie 922,75 zł i były o 0,1% niższe niż w 2010 r. (o 0,88 zł). W skali roku najbardziej wzrosły wydatki na: zdrowie (o 7,6%, w tym na artykuły farmaceutyczne o 6,2%), rekreację i kulturę (o 4,8%) oraz żywność i napoje bezalkoholowe (o 4,2%). Zmalały natomiast m. in. wydatki na edukację (o 25,2%), transport (o 11,9%), odzież i obuwie (o 11,5%) oraz restauracje i hotele (o 8,4%). *Przeciętne miesięczne wydatki gospodarstwa domowego w województwie kujawsko-pomorskim w 2011 r. w przeliczeniu na 1 osobę były niższe od przeciętnych wydatków w kraju o 92,37 zł (o 9,1%).*

W strukturze wydatków dominowały wydatki związane z zakupem towarów i usług konsumpcyjnych (96,1% udziału, o 0,1 p.proc. więcej niż przed rokiem), w tym najistotniejszą grupę stanowiły wydatki na żywność i napoje bezalkoholowe, na które gospodarstwa domowe przeznaczały przeciętnie 26,6% ogółu

**Struktura wydatków w 2011 r.**

Wydatki na:



- żywność i napoje bezalkoholowe
- napoje alkoholowe i wyroby tytoniowe
- odzież i obuwie
- użytkowanie mieszkania lub domu i nośniki energii
- wyposażenie mieszkania i prowadzenie gospodarstwa domowego
- zdrowie
- transport
- łączność
- rekreacja i kultura
- pozostałe



wydatków (o 1,1 p.proc. więcej niż w 2010 r.). Znaczącą grupą wydatków były opłaty ponoszone przez gospodarstwa domowe z tytułu użytkowania mieszkania i za korzystanie z nośników energii – w analizowanym czasie stanowiły one przeciętnie 21,0% ogółu wydatków (o 0,4 p.proc. więcej niż przed rokiem). *Struktura wydatków budżetów gospodarstw domowych mieszkańców województwa kujawsko-pomorskiego nie odbiegała znacząco od obserwowanej w kraju. Największą różnicę odnotowano w wydatkach na żywność i napoje bezalkoholowe (udział w Kujawsko-Pomorskim był o 1,5 p.proc. wyższy niż średnia krajowa), zaś udział wydatków przeznaczonych na restauracje i hotele był niższy o 0,6 p.proc.*

TABL. 3. Przeciętne miesięczne wydatki na 1 osobę w gospodarstwach domowych

WYSZCZEGÓLNIENIE	Polska		Kujawsko-Pomorskie		
	w złotych	2010=100	w złotych	Polska=100	2010=100
<b>Ogółem</b> .....	<b>1015,12</b>	<b>102,4</b>	<b>922,75</b>	<b>90,9</b>	<b>99,9</b>
w tym towary i usługi konsumpcyjne <sup>a</sup> .....	971,83	102,8	886,92	91,3	100,0
w tym:					
żywność i napoje bezalkoholowe .....	254,13	103,2	245,07	96,4	104,2
napoje alkoholowe i wyroby tytoniowe .....	27,41	101,7	27,89	101,8	101,3
odzież i obuwie .....	51,77	98,9	44,73	86,4	88,5
użytkowanie mieszkania i nośniki energii .....	210,34	105,2	193,73	92,1	101,9
wyposażenie mieszkania i prowadzenie gospodarstwa domowego .....	49,05	95,8	44,55	90,8	100,9
zdrowie .....	50,41	106,3	42,10	83,5	107,6
w tym artykuły farmaceutyczne .....	29,91	105,0	27,27	91,2	106,2
transport .....	97,03	102,4	84,60	87,2	88,1
łącznie .....	42,59	98,1	37,80	88,8	98,6
rekreacja i kultura .....	81,81	102,5	75,86	92,7	104,8
edukacja .....	12,48	97,9	8,09	64,8	74,8
restauracje i hotele .....	24,82	108,2	16,71	67,3	91,6
inne towary i usługi .....	52,31	101,3	47,65	91,1	94,9
w tym na higienę osobistą .....	29,17	100,3	26,38	90,4	94,6

a łącznie z kieszonkowym nieuwzględnionym w podziale według rodzaju wydatków.

## SPOŻYCIE I WYPOSAŻENIE

Wyniki badań budżetów gospodarstw domowych dostarczają informacji o ilości żywności zakupionej lub pozyskanej w inny sposób np. z własnego gospodarstwa rolnego lub działki pracowniczej, otrzymanej w darze, itp. W województwie kujawsko-pomorskim w 2011 r. w porównaniu z rokiem poprzednim najbardziej zmniejszyło się **spożycie** m.in.: ryb – o 16,0%, cukru – o 5,0% i pieczywa – spadek o 3,6%. Wzrost konsumpcji zanotowano w szczególności w przypadku: masła – o 9,5% oraz napojów mlecznych i jogurtów – o 2,4%.

*W porównaniu do przeciętnego spożycia w kraju, w województwie kujawsko-pomorskim notuje się większe spożycie na osobę: ziemniaków (o 11,2% więcej niż w Polsce), mięsa (o 8,9%) oraz napojów mlecznych i jogurtów (o 6,1%). Mniejsze jest natomiast spożycie: masła (o 11,5%), napojów bezalkoholowych (o 8,5%) i owoców (o 5,5% mniej).*



TABL. 4. Przeciętne miesięczne spożycie niektórych artykułów żywnościowych na 1 osobę w gospodarstwach domowych

WYSZCZEGÓLNIENIE	Polska		Kujawsko- -Pomorskie	Polska=100	
		2010=100			2010=100
Pieczywo i produkty zbożowe w kg .....	6,70	95,6	6,65	99,3	96,7
w tym pieczywo w kg .....	4,46	95,5	4,60	103,1	96,4
Mięso w kg .....	5,48	98,4	5,97	108,9	101,2
w tym wędliny i pozostałe przetwory mięsne w kg	2,32	98,7	2,33	100,4	101,7
Ryby <sup>a</sup> w kg .....	0,43	95,6	0,42	97,7	84,0
Mleko <sup>b</sup> w l .....	3,42	97,4	3,53	103,2	102,0
Napoje mleczne i jogurty w kg .....	0,82	97,6	0,87	106,1	102,4
Sery w kg .....	0,94	98,9	0,90	95,7	102,3
Jaja w szt. ....	12,54	97,9	12,70	101,3	101,2
Oleje i pozostałe tłuszcze w kg .....	1,31	97,0	1,36	103,8	103,0
w tym masło w kg .....	0,26	96,3	0,23	88,5	109,5
Owoce w kg .....	3,29	95,9	3,11	94,5	97,5
Warzywa w kg .....	9,88	99,3	10,23	103,5	100,4
w tym ziemniaki w kg .....	4,73	97,9	5,26	111,2	96,7
Cukier w kg .....	1,18	90,8	1,13	95,8	95,0
Napoje bezalkoholowe w l .....	8,10	102,3	7,41	91,5	99,2

<sup>a</sup> Bez marynat, przetworów ze zwierząt morskich i słodkowodnych, wyrobów garmażeryjnych i panierowanych. <sup>b</sup> Bez zagęszczonego i w proszku.

Na podstawie przeprowadzonych badań w gospodarstwach domowych można stwierdzić, że w 2011 r. powszechnie występującymi w gospodarstwach **dobrami trwałego użytkowania** były dobra uważane za niezbędne do ich funkcjonowania, takie jak chłodziarki czy automaty pralnicze, a także dobra wspomagające – odbiorniki telewizyjne i telefony komórkowe.

TABL. 5. Gospodarstwa domowe wyposażone w niektóre przedmioty trwałego użytkowania

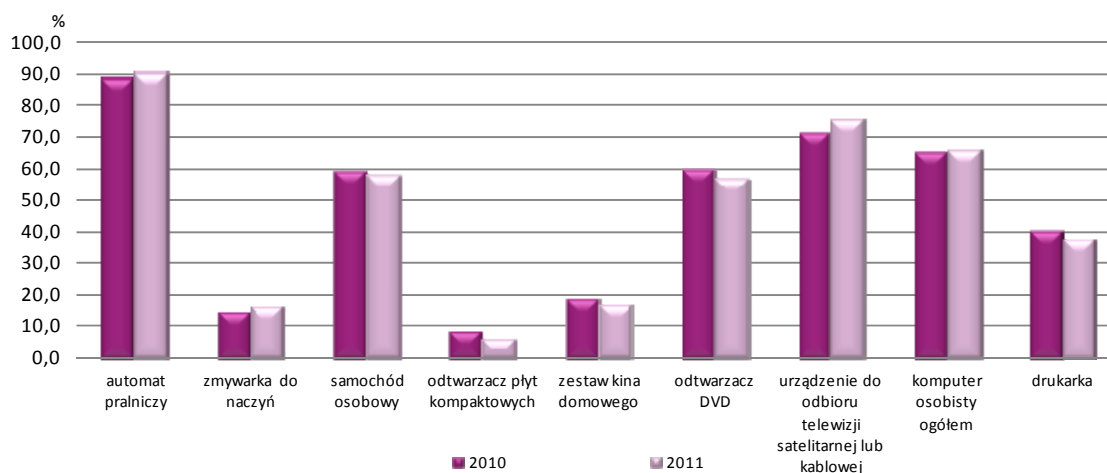
WYSZCZEGÓLNIENIE	Polska	Kujawsko-Pomorskie
	w% ogółu gospodarstw domowych	
Chłodziarka .....	98,3	98,8
Zamrażarka .....	27,9	19,5
Automat pralniczy .....	91,1	90,8
Zmywarka do naczyń .....	17,7	16,9
Kuchenka mikrofalowa .....	53,3	57,5
Samochód osobowy .....	60,2	58,2
Zestaw do odbioru, rejestracji i odtwarzania dźwięku (wieża) .....	37,6	37,5
Odbiornik telewizyjny .....	98,4	99,5
Urządzenie do odbioru telewizji satelitarnej lub kablowej .....	67,6	76,1
Telefon komórkowy .....	90,3	92,0
Magnetowid, odtwarzacz .....	19,3	21,7
Zestaw kina domowego .....	15,6	17,3
Odtwarzacz płyt kompaktowych .....	9,4	6,3
Odtwarzacz DVD .....	51,7	57,1
Aparat fotograficzny cyfrowy .....	50,0	50,6
Komputer osobisty .....	66,7	66,4
w tym z dostępem do Internetu .....	62,3	59,5
w tym z dostępem szerokopasmowym .....	48,2	59,4
Drukarka .....	40,2	37,9



W porównaniu z wynikami z 2010 r. w województwie kujawsko-pomorskim nastąpiły w 2011 r. niewielkie zmiany w wyposażeniu gospodarstw domowych w dobra trwałego użytkowania, i tak największy przyrost udziału odnotowano w odniesieniu do gospodarstw posiadających urządzenie do odbioru telewizji satelitarnej lub kablowej (wzrost o 4,1 p.proc.), zmywarkę do naczyń (o 2,3 p.proc.) oraz automat pralniczy (o 1,8 p.proc.), natomiast największy spadek udziału odnotowano w przypadku gospodarstw wyposażonych w magnetowid lub odtwarzacz (o 4,3 p.proc.), zamrażarkę (o 3,5 p.proc.) oraz odtwarzacz DVD (o 3,1 p.proc.).

W porównaniu do średniej krajowej w województwie kujawsko-pomorskim większy odsetek gospodarstw domowych wyposażonych jest m.in. w urządzenie do odbioru telewizji satelitarnej (o 8,4 p.proc.), odtwarzacz DVD (o 5,4 p.proc.) oraz kuchenkę mikrofalową (o 4,1 p.proc.); mniejszy odsetek gospodarstw domowych niż średnio w Polsce posiada m.in. zamrażarkę (o 8,4 p.proc.) oraz odtwarzacz płyt kompaktowych (o 3,1 p.proc.).

**Gospodarstwa domowe wyposażone w niektóre przedmioty trwałego użytkowania**



**Autorzy opracowania:** Piotr Kacprowicz – Wydział Badań Ankiety; tel. 52 366 93 67  
pod kierunkiem Anny Wilskiej

**Redakcja merytoryczna, techniczna, skład i grafika komputerowa:** Agnieszka Krautforst-Kłoszewska, Adam Mańkowski  
– Kujawsko-Pomorski Ośrodek Badań Regionalnych

**Informatorium:** e-mail [InformatoriumUSBGD@stat.gov.pl](mailto:InformatoriumUSBGD@stat.gov.pl), tel. 52 3669400